

Com ha de ser el bon tracte?

Construcció col·lectiva del decàleg pel bon tracte de les persones grans.

Fundació Vallparadís
Mútua Terrassa

Mònica Boza (Educadora social)
Maria Cotán (Psicòloga)
Fundació Vallparadís. Casa Vapor Gran

Introducció

El bon tracte cap a les persones grans implica posar atenció en la manera en què ens relacionem amb elles i en com, a través del tracte quotidià, es generen entorns en els quals es potencien la dignitat i l'autonomia de les persones. En aquest sentit, **les relacions socials són fonamentals i la qualitat d'aquestes estarà influïda per les nostres concepcions i creences entorn l'envelliment i les persones grans**. Habitualment existeixen prejudicis amb relació a les capacitats, l'autonomia i els drets de les persones grans que viuen en residències, generant-se situacions de discriminació i exclusió social per raó d'edat (edatisme). Aquestes circumstàncies arriben a formar part de la vida quotidiana de les persones, normalitzant-se a través de les nostres interaccions socials i de la concepció que la persona té de si mateixa. Partint d'aquesta premissa i amb l'objectiu de combatre l'edatisme, les persones grans que viuen a la residència de Casa Vapor participen en la construcció col·lectiva d'un decàleg de bon tracte.

L'OMS (2021), en el Resum de l'Informe Mundial sobre l'Edatisme conceptualitza aquest com "un conjunt d'estereotips (com *pensem*), de prejudicis (com *ens sentim*) i d'actituds discriminatòries cap a les *persones (com actuem) en funció de l'edat*". També remarca que aquest pot ser "institucional, interpersonal o autoinfligit".

Tenint en compte aquesta triple vessant, la intervenció educativa que es realitza es proposa influenciar en les següents dimensions: **les creences existents, els sentiments i les accions**. Amb la finalitat d'impactar en l'entorn, **les relacions socials i la pròpia concepció**.

Mètodes

Participants:

- ✓ 36 residents de Casa Vapor Gran

Criteris d'inclusió:

- ✓ Interès en la temàtica
- ✓ Capacitat d'expressió i intercanvi d'idees
- ✓ Sense o amb afectació cognitiva lleu

Instruments i mesures:

El **grup de discussió** és una tècnica d'investigació qualitativa que permet aprofundir en la perspectiva de les persones a través de les seves interaccions grupals. (Litosseliti, 2003).

Com a metodologia permet **investigar matèries poc conegudes, afavorir la comprensió d'idees i d'experiències vitals**, així com **realitzar una interpretació de la informació recollida** (Morgan, 1998).

Dinàmica i número de sessions:

- ✓ 3 grups de discussió (12 participants per grup) de 60 minuts cadascun
- ✓ 1 sessió final grupal

Conducció dels grups: psicòloga i educadora social

Fotografia 1. Procés de construcció del decàleg

Objectius

- Reivindicar el dret al bon tracte i a la no discriminació per raó d'edat de les persones grans.
- Sensibilitzar a l'entorn (professionals, residents i familiars) sobre la importància del bon tracte i el seu desenvolupament en situacions quotidianes.
- Explorar temàtiques i vivències sensibles relacionades amb l'edatisme.
- Empoderar a les persones residents, recopilant i donant visibilitat a les seves reflexions i reivindicacions en relació amb el bon tracte.

Definició de la temàtica i preguntes inicials

- Que és l'edatisme? Com ha de ser el bon tracte? Quines són les nostres reivindicacions?

Elaboració dels grups

- Descripció dels criteris d'inclusió i cerca de participants.

Conducció del grup

- Professionals moderadors: psicòloga i educadora social del centre.

Anàlisi i interpretació de les dades

- Codificar les dades a través del contingut de les converses.
- Contrastar i sintetitzar les conclusions dels 3 grups de discussió.

Confeció col·lectiva i difusió del decàleg

- Presentació de les conclusions, construcció física i grupal en format pòster del decàleg.
- Difusió del decàleg: físicament en les unitats de convivència participants i, en format digital, via correu electrònic a les famílies.

Figura 1. Elaboració pròpia sobre les fases en el disseny i l'ús del grup de discussió

Resultats

Per a visibilitzar les reflexions i reivindicacions extretes dels grups de discussió i generar un impacte, es duu a terme la construcció col·lectiva del decàleg a través de les següents 10 reivindicacions claus redactades en primera persona:

1 Parla amb mi sobre el que em preocupa i tingues una actitud oberta que ens ajudi a arribar a un consens.

2 Coneix allò que és important per a mi i que em fa ser únic. No tota la gent gran som iguals.

3 Adapta't al meu ritme i a les necessitats que tinc. Sigues comprensiu amb el temps que necessito.

4 La societat ha de comprendre que la vellesa forma part de la vida. Les noves generacions han d'aprendre de nosaltres, posant en valor la nostra experiència vital.

5 El bon tracte cap a la gent gran ha de ser imprescindible en l'educació de les noves generacions.

6 Tingues un tracte amable, proper i empàtic amb les meves necessitats i pensaments. És important que em tractis amb afecte i calidesa.

7 La gent gran tenim els mateixos drets que la resta de la ciutadania.

8 Escolta activament allò que haig de dir. Respecta i tingues en compte les meves preferències i decisions.

9 És important reconèixer el valor afegit que apporto a la societat i la meva participació activa.

10 Dona'm suport quan ho necessiti per tal de continuar exercint la meua autonomia. Tracta'm com l'adult que sóc.

Fotografia 2. Cloenda de la construcció física i grupal en format pòster del decàleg

Conclusions

- Les **paraules més destacades** de tots els participants i que sintetitzen com ha de ser el bon tracte han estat: **educació, diàleg, respecte, paciència, amor i consciència**.
- Dur a terme **accions educatives grupals** no només **sensibilitza l'entorn** sinó que també **empodera al col·lectiu** de persones grans, estimulant la reflexió personal.
- Per a respectar els **drets de les persones grans** que viuen en residència és fonamental **construir canals de comunicació** que difonguin la seva veu i facilitin l'expressió de necessitats.
- La creació d'espais de participació grupal que aborden temàtiques sensibles com és l'edatisme permeten **conèixer en profunditat la realitat i estimular la transformació** d'aquesta, ja que parteixen de la **perspectiva** de les persones i potencien la seva **implicació**.
- Donar visibilitat a la realitat de les persones grans i a les seves reivindicacions contribueix a l'**erradicació d'actituds discriminatòries** (edatisme) per part de tots (residents, professionals i famílies).

Figura 2. Núvol de paraules elaborat a partir dels grups de discussió sobre com ha de ser el bon tracte cap a les persones grans

Fotografia 3. Presentació de les conclusions, construcció física i grupal en format pòster del decàleg